

УДК 342.71(477)

Аліса Геннадіївна СІЛІНА,

курсант групи Ф1-104 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Варуниц Л. Д.

ГРОМАДЯНСТВО (ПІДДАНСТВО) ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ

З огляду на те, що в умовах сьогодення держава є суверенною, політико-правовою організацією публічної влади в суспільстві, легальне, правове, законним чином оформлене членство в цій організації, залежно від форми правління, може називатись підданством (у монархіях) або громадянством (у республіках).

Слід акцентувати увагу на тому, що згідно положень Загальної декларації прав людини 1948 року, кожна людина має право на громадянство.

Зазначимо, що за своєю юридичною природою громадянство (підданство) – це особливий правовий стан, тобто стійкі, тривалі правовідносини між фізичною особою і державою, що породжує спеціальний політико-правовий статус особи, її здатність бути повноправним учасником політичного життя країни.

Звернемо увагу на те, що громадянство передбачає паритетний, взаємний характер стосунків фізичної особи як з державою, так і з іншими членами політичної спільноти. Відносини громадянства передбачають поширення на особу юрисдикції держави і державного захисту незалежно від її місця перебування. Навіть постійне проживання за кордоном не позбавляє громадянина права брати участь у політичному житті своєї країни і водночас не знімає з нього відповідальності за дотримання її Конституції та законів.

Юридично закріплене становище людини в її стосунках з іншими учасниками правового спілкування, зокрема, державою, інститутами громадянського суспільства, іншими людьми, отримало назву правового статусу особи. Виділяють три види правового статусу особи – загальний, індивідуальний, спеціальний. При цьому загальний правовий статус особи отримує закріплення у Конституції і як такий має назву конституційний. Цей статус деталізується у конституційному та іншому галузевому законодавстві.

Важливо зазначити, що конституційний статус особи не враховує соціальні особливості людини, звертаючи увагу виключно на його становище у політичній організації суспільства. У даному контексті серед різновидів конституційного статусу виділяють статус громадянина (у монархіях підданого). Звернемо увагу на те, що конституційний статус особи розглядається у двох аспектах – широкому та вузькому.

Проаналізувавши складові елементи у даному сенсі, можемо зазначити, що до конституційного статусу в широкому розумінні включають також і такий елемент, який безпосередньо не визначає становище особи у конституційних правовідносинах, але впливає на нього – характер правового зв'язку з державою – громадянство (підданство).

Зауважимо, що на сучасному етапі державотворення в Україні доктрина та концепція громадянства зазнали чималих змін та доповнень у контексті сутності та правової природи цього конституційного та політико-правового інституту. Разом з тим, звертає на себе увагу питання щодо подвійного громадянства (біпатризму або множинного громадянства), тобто випадки, коли особа одночасно володіє громадянством декількох держав.

У даному аспекті зазначимо, що українське законодавство не передбачає чіткої заборони подвійного громадянства. Однак, подвійне (множинне) громадянство в Україні хоча і не передбачено на законодавчому рівні, однак існує фактично. Наприклад, діти, народжені у так званому «змішаному шлюбі», від народження стають біпатридами, зважаючи на різні громадянства батьків або популярний на сьогодні «бебі туризм», коли мами на підставі туристичної візи їдуть народжувати дитину у держави, в яких панує право ґрунту, наприклад, США, Канаду та інші. Слід, відмітити, що наявність у особи подвійного громадянства може стати підставою для втрати (автоматичного припинення) громадянства однієї держави.

Таким чином, виходячи із вищевикладеного, можемо зробити висновок про те, що незважаючи на те, що положеннями Конституції України та чинним законодавством з питань громадянства не передбачено заборону подвійного громадянства, тобто дієвий механізм щодо запобігання виникненню випадків подвійного громадянства на законодавчому рівні відсутній, стає очевидним, що інститут громадянства потребує правового переосмислення та модернізації.

Одержано 24.04.2019

УДК 342.728

Владислав Віталійович СТЕПАНЕНКО,

курсант групи Ф2-201 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Радченко О. І.

ПОБУДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Побудова громадянського суспільства в Україні – важлива проблема сьогодення. Наша держава має розв'язувати такі сучасні завдання, як проблема біженців та переміщених осіб, враховувати наслідки військових подій після 2014 року. Усі завдання можуть бути ефективно вирішені громадянським суспільством нашої країни. Воно разом із державними структурами спроможне стабілізувати ситуацію і у кінцевому випадку привести до економічного прогресу та політичного успіху.

Громадянське суспільство є базою сучасної європейської демократії. Ті зміни, що відбуваються в Україні, дають надію сподіватися на позитивні перетворення. У тому числі на розвиток дієздатного та ефективного громадянського суспільства, що стане основою сучасної української демократії.